

**ДОНЧО ЦОНЧЕВ**  
**ПРОТОКОЛ ЗА КЛАСИЦИТЕ**

[chitanka.info](http://chitanka.info)

Голяма, много дълга маса в моя двор, предоставена с ентузиазъм от новоханския кръчмар Пешо. Самият той — в бяла престилка. Откъм печта — ненуждаещата се от никакви прилагателни миризма на ярешко печено. В коритото до бунара — международно изложение на пълни шишета. Красиво, мирно и съвместно се изпотяват: бира от родния Искър... пардон, от фабриката в Горубляне, до прочутия екстракт от нежните ечемичени ниви край Глазгоу; водка от Москва (ей, времена, времена...) — прозрачна като чувство, до вино от полите на едничкия Пирин — гъсто и червено като южна кръв. Дори екип от телевизията има тук — да увековечи голямото осветяване на моята къща. Но няма ток — съвсем случайно — и телевизионните работници се нареждат също около масата в очакване на каквото има.

*Емилиян Станев* (към мен). Дончо, ти пишеш ли разкази, пишеш ли?

Аз. Ами... пописвам, бай Емилияне. Пописвам така, ама...

*Е.С.* Че като ги пишеш, барем хубаво ли ги пишеш?

Аз (мълча).

*Е.С.* Отговори ми де!

Аз (пак мълча. Повече ми се пие, отколкото ми се спори. Най-младият съм от всички. Домакин съм. Оглеждам се за помощ и съзирам яйцеподобната глава на Ивайло Петров. Но и той мълчи).

*Дико Фучеджиев.* Той, Дончо, пише един разказ до обед и следобед отива в кафенето, да го разказва.

*Ивайло Петров.* Това не е вярно. Тя, жена му, пише разказите, а пък той ходи с козите или да бракониества. Най-смешното обаче е, че разказите не са чак толкоз загубени. Виж, героите му са дребнички.

*Георги Джагаров.* Нямаат добруджанските мащаби, а, Ивайло?

*И.П.* Георге, стига с твоите мащаби! Аман от твоите мащаби! Какво мащабно може да има в един пъдпъдък, който се сниша в тревата и повтаря: „Аз съм тук! Аз съм тук!“ Нищо мащабно не може да има! Това е една... доста нахална животинка, тоя дончоцончевски пъдпъдък.

*Михаил Маринов.* Във всеки случай, Емилияне, Дончовите разкази не са по-лоши от твоите романи.

*Е.С.* Михаиле, докачаш ме! Ти трябва да знаеш, че аз съм един голям български романист!

*М.М.* Ще те призная за голям романист, ако ми донесеш сега от бунара един голям ром.

*Е.С.* Моля! Един голям ром за тоз... Петър Динеков да го донесе!

*Герчо Атанасов.* Ивайло, не си съвсем прав за героите. Не е важно дали са дребни или едри, важно е как разказът е написан. Никакво значение няма, че пѣдпѣдкѣт бил нахална животинка, работата е...

*И.П.* (прекъсва го). Кой ти каза на тебе, че пѣдпѣдкѣт е нахална животинка? Ти виждал ли си въобще пѣдпѣдкѣ, че се обаждаш? Ти не си чел, първо, разказа. Ти не четеш.

*Г.А.* Откъде знаеш, че не съм го чел?

*И.П.* Ти само пишеш, ти не четеш! Пишеш... глупости и... в същото време мислиш как тѣй си загубил снощи на карти. Загубил си, защото не ги разбираш, какво има да му мислиш?

*Атанас Наковски.* Грещиш, драги ми Ивайло. Герчо е един добър играч на карти, ако искаш да знаеш.

*И.П.* Кой ти каза, че не е добър? Въпросът не е в загубата, а тука! (Чука се по практически безкрайното чело.) Тука! Герчо има тука повече от тебе. Какво като си му началник? Само един глупак може да мисли, че някой, като е началник, непременно трябва да има повече тука. Герчо може да губи на карти, но по-важното е, че ги разбира!

*Дора Габе.* Дончо, гледам те как умно мълчиш. Я ела тука, да седнеш до мен.

Аз (сядам до Д.Г.).

*Д.Г.* Скоро пак тѣй бяхме се събрали и аз викам на Пенча: „Пенчо, гледам те как умно мълчиш и през това време брадата, ти порасте и пълзи към мен, подир малко ще я помилвам“.

*Елисавета Багряна.* За кой Пенчо говорите, извинете?

*Д.Г.* За Пенчо Славейков, Лиза. Скоро бяхме се събрали пак тѣй...

*Андрей Гуляшки.* Кажете нещо съвременно, другари, съвременно! Я вижте какво съвременно село, а? Какви социалистически вили... Ние съвременните проблеми трябва да решаваме, съвременните. И това трябва да се поощрява. Много силно трябва да се поощрява това. И не само на думи, да.

*Павел Вежинов.* Андрей, я ми сипи на мене един съвременен коняк и стига си въртял това проклето синджирче под носа ми. Говориш за съвременност, а пък позволи на Кирил Войнов за годишнината да го обидят само с един „Кирил и Методий“.

*А.Г.* Защо ще го обиждат? Кой ще го обижда? Кирил е наше момче, няма защо да го обиждаме!

*П.В.* Не само обида, ами е срамота да му се дава „Кирил и Методий“ за годишнината.

*А.Г.* На кого бе?

*П.В.* Не се прави на луд! За Кирил Войнов ти говоря!

*А.Г.* А, Кирил... Е, пак добре, че са му дали „Кирил и Методий“. Щото той си е Кирил, на него можеше да се даде само „Методий“.

*Йордан Радичков* (подпява със затворена уста). Мммм-мм. М-ммм... Дончо, тая кожа от дива котка кой ти я даде на тебе?

*Аз.* А, утрепах я миналата зима. Тука, под Долни Лозен.

*Й.Р.* Ти я утрепа? (Сочи ме с пръст.) С пушката?

*Аз.* Да, защо?

*Й.Р.* Миналата зима?

*Аз.* Нали ти казах.

*Й.Р.* Че ти миналата зима кога си ходил без мене на лов? Нали сме все заедно?

*Аз.* Походвам си самостоятелно аз.

*Й.Р.* Знам, че си походваш самостоятелно, но по други маневри. На лов кога си ходил без мен?

*И.П.* Стига пък вие с вашия лов! Аман от вашите зайци и патици!

*Е.С.* Йордане, Йордане! Виж онзи гълъб горе, ако можеш. (Сочи точица в небето.) Веднъж ей тъй една патица...

*Анастас Стоянов.* Оная, дето в краката, нали, другарю Станев?

*Е.С.* Чакай пък ти бе! Не в краката, а право на главата ми. Ама защо бързаш, като още не съм стрелял? (Става и заема стойка, вдига въображаемата пушка и следи целта с нея.)

*Камен Калчев.* Приказвате вие, ама тоз разказ за пъдпъдъка...

*Е.С.* (сваля „пушката“ за момент). Какво. Камене?

*К.К.* Ами... всеки от нас ще е доволен да се подпише под него.

*Е.С.* Ти чел ли си го?

*К.К.* Как да не съм го чел, нали аз писах предговора на Дончовата книга за животните. Ние с майка му сме от едно село.

*Майка ми.* Аз съм го бавила Петра. За вас той си е Камен Калчев, ама за мен си е Петър Калчев. Много ревеше като малък. Захласваше се чак.

*Богомил Райнов.* Той и сега се захласва.

*Й.Р.* Емилияне, няма ли вече да стреляш? Патицата ще отmine.

*Е.С.* Това, че сте от едно село, няма значение. Ние с Тодора Генова като сме от едно село, я ме питай дали съм чел нещо от него. Питай ме де! Какво да му чета? Той мен да ме чете трябва! Както Георги Караславов ме чете. Онзи ден ме среща и вика: „Емилияне, да знайш, че те чета с молив!“ Тогаз аз знайте ли какво му рекох? (Киска се.) Рекох му тъй: „Пък аз тебе те чета с гума!“

*Селската учителка* (води деца с цветя). Деца, това е Елисавета Багряна, това е Емилиян Станев, това е Дора Габе...

*Момиченце* (докосва дрехата на Дора Габе). Ти не си Дора Габе!

*Д.Г.* Как тъй да не съм? Защо да не съм, като съм?

*Момиченцето.* Защото Дора Габе е книга!

*Аз.* Бай Емилияне, стреляй, ако ще стреляш, защото Пешо дава знаци, че трябва да слагаме да ядем.

*Е.С.* (заема стойката отново и „следи“ патицата). Тум! И тя — фиууууу! — право над мен! Над главата ми! Снаряд! Аз се отместих ей тъй... (Отскача енергично встрани, при което събаря чашата си и тя се разлива по полите на Надежда Станева, която по-късно ще пропусне да опише в своите спомени всичко това.) И патицата — туп! Баш където бях аз! Йордане, какво ще кажеш?

*Й.Р.* Ами какво мога да кажа, Емилияне? Добре си направил, че си се отместил.

Общ смях.

*Е.С.* (също се смее, но звуците от неговото гърло са повече заканителни). Добре го рече, Данчо. А, Дончо? (Към селската учителка.) Те тез момчета, дет аз съм ги учил как да държат пушката, може и молива да се научат да държат, ама... Далечна работа! Има още много хляб да ядат!

*Пешо* (слага тавата с печеното яре на масата, в средата). Ами ако няма хляб, това нещо тука ще върши ли работа?

*Аз* (отделил съм се в навалищата и нещо бързо си записвам, защото ме е страх, че ще се напия с тия класици едно хубаво и ще забравя важни подробности).

*Жена ми* (гледа отчаяно). На какво прилича това? Ти... нормален човек ли си? Гостите на масата, той се сврял...

*Аз.* Само секунда, Снежанке, много е важно!

*Жена ми.* Абе ти...

*Аз.* Остави ме покрай себе си да обезсмъртя и теб, бе човек!

*Жена ми.* Не ти ща безсмъртието аз! Искам си живота!

Ставам, смачквам листчето в джоба си и сядам на масата, която — сега, след толкова години, вече знам — полека-лека и завинаги остава все по-пуста.

# ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

**МОЯТА БИБЛИОТЕКА**



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.